

nemlig: 1) Beskæmmende. 2) Berøvende, og 3) Følelige; hvilke hver for sig maae bruges med den allerstørste Forstand og Vaersomhed.

De, som have været **Præster ved Weysenhuset** siden dets første Stiftelse, ere:

1.) Hr. **Enewald Ewald**, fød Aar 1696 i Tønder-Amt, blev Aar 1727 Præceptor ved, Weysenhuset, da det af Kong Friderik den Fierde blev stiftet. Aaret 1728 blev han den første Præst ved Weysenhuset. Aar 1747 blev han *Professor Theologia Extraordinarius*. Døde Aar 1754.

2.) Hr. **Hans Lindegaard**, fød Aar 1702., var først Præceptor ved Weysenhuset, derefter Sognepræst til Glinstrup i Aarhus Stift, siden Sognepræst i Æbbeltoft, derfra kaldet til Provst og Sognepræst til vor Frue Kirke i Aarhus; endelig Præst ved det Kongelige Weysenhuus i Kiøbenhavn. Døde den 28 Jun. Aar 1770.

3.) Hr. **Berendt Sverdrup**, var først personel Capellan i Norge, blev Aar 1770 den 2 Nov. kaldet til Præst ved Weysenhuset. Da denne Stiftelse blev nedlagt ved Aarets 1771 Udgang, blev han Aar 1772 kaldet til Slotspæst ved Aggershuus Slot og Sognepræst for Aggers-Menigheder i Christiania Stift.

4.) Hr. **Bendix Krøll**, først personel Capellan ved Helligeistes Hospital eller store Wartovs Kirke, derefter Skole-Inspecteur ved Fattig- og Arbeids-Skolerne Aar 1771. Men Aar 1772 den 19 Nov. kaldet til Præst ved Weysenhuset, da det blev oprettet igien Aar 1779 tillige Slotspræst ved Chrtstiansborgs Slots-Kirke.

§. 25.

Raadhuset er en ny og moderne Bygning, ganske af ny opført efter Stadens store Ildebrand paa selvsamme Grund, hvor det forrige afbrændte Raadhuus stod. Det ligger ganske frit uden at støde op til andre Bygninger, saa at det allene gjør Skildsmisse imellem Gammel-Torv og Nye-Torv. I Henseende til de ældre Tider maae merkes, at Stadens allerførste og ældste Raadhuus laae i det femtende Aarhundrede paa Hiørnet af Nørregade og Klædeboderne, hvorom meldes mere siden i det tredie Kapitel om Klædeboe-Quarteer Litr. A. Men da samme Raadhuus blev ved Stadens Tilvext omsider for lidet, saa blev det ved Mageskifte overladt til Kanikkerne ved Vor Frue Kirke. Dernæst blev anlagt og bygt et nyere og større Raadhuus paa Hiørnet af Nørregade

og Studiistræde paa det Sted, hvor nu omstunder Biske-Residenten er. (See tillige forhen pag. 12.) Udi gamle Breve kaldes Raadhuset *Prætorium* eller *Confostorium nostrum Hafnis Domus Conculatus* og Byetinged kaldtes *Placitum nostrum Civile*. Dette andet eller mellemste opbygte Raadhuus, eller rettere en Deel af dette Raadhuus laante Kong Christian den Første af Stadens Magistrat paa ti Aar til at holde det af Høitbemeldte Konge nye, anlagte Universitets Collegia udi indtil videre. Men da mere end 20 Aar vare forløbne, tog Borgemester og Raad det gamle Raadhuus tilbage med Vold og Magt Aar 1491, men de maatte ugieerne levere det igien tilbage til Professorernes Brug. Siden gjorde Kong Hans denne Raadhuus-Bygning til en ordentlig Studii-Gaard eller Universitet.

Det tredie Raadhuus, som Staden har haft, blev bygt Aar 1625 i Kong Christian den Fierdes Tid meget anseeligt af Steen ganske ny paa den søndre Side af Gammel-Torv (Se L. Holbergs Danmarks Histor. Tom. 2. pag. 902.) Da Raadstue-Spiret ikke stod paa Taget, men paa et Taarn, som stod ud fra Muren, var opmuret fra Grunden, ziret paa alle fire Sider med en skøn Seierskive. Hvorhos er at agte, at paa al den Plads, som nu er det Nye-Torv, vare i fordum Tid bygte mange Vaaninger og Huse bag fra Raadhuset langs ned ad Gaden paa de tvende Sider inden for Rendestenen, som nu Torvet er. I disse Huse boede Rettens Betientere, Borgemesterne, Byefogdens Tienere og Vagtskriveren med andre flere Slags Folk. Men da samme Huse bleve ved Ildsvaade, som; opkom i en Pottemagers Huus, afbrændte, saa blev den hele afbrændte Plads fonordnet til et Nye-Torv, saa at Raadhuset kunde have baade bag og for til lige stor Anseelse, (See Wolffs Encom. Dan pag. 367.) Paa dette Raadhuus lod Kong Christian den Fierde prægtig tractere Rigets Stænder af Sieland, da de havde paa Nye-Torv hyldet hans Søn, Prinds Christian i hans Alders syvende Aar til at være Danmarks og Norges Konge efter Hans Kongelige Majestets Død. (See *Wulff I cit.*) Over Indgangen til dette Raadhuus stod denne vigtige og betydelige

Opskrift.:

Hæc Domus Odit, | Amat, | Punit, | Conservat, | Honorat,
 Nequitiam, | Pacem, | Scelera, | Jura, | Probos.

Indvendig stode adskillige latinske, danske og tydske Inscriptioner, af hvilke man vil anføre de betydeligste.

hvilke man vil anføre de betydeligste. Sufficit Actori Querulo Alteri Si Patet Auris, Servetur Pavido Judicis Una Reo. *Johannes VIII Cap. Tum Justus Jurex Pueris & Criminis Ultor, Cum Sceleris Non Sis Conficius Ipse Tibi. Ejusdem X Cap. Væ Judicibus iniquam Ferentibus Sententiam & Scribis injusta scribentibus, ut opprimant Judicio Pauperes. Aristotel. Amor, Odium & propriam Commodum Sæpe Faciunt Judicem non cognoscere Veram.* Lad Ingen Bild fra

Lad Ingen Bild fra Rættens gaae. Lad Skiænk Dig ei besvige; Som Sagen er, Dem hver Mand saa, den Fattig' med den Rige.

Til en Erindring om Stadens Beleiring stod følgende Inscription:

Anno 1659 den 11 Febr. war der Storm hier vor Kopenhagen, da war Ich Andreas Frichen von Breslou, Muurmeister hier in Kopenhagen, Eltermann für die Brand-Meister und Brand-Gesellen altzusammen diese Brandzangen brauchten wir vor die Feur-Kuglen.

Anno 1662. Dette Raadhuus blev i Stadens store Ildebrand i Oct. Aar 1728 næsten ødelagt, saa at ikke meget deraf blev skaanet af Ilden; dog beholdt man samme Grund og opførte nu efter Ildebranden den nu værende moderne grundmurede Bygning, bestaaende af to Etager.

Raadhusets Bygning er 50 Alen bred og 18 Alen høi til Gesimsen, men 36 Alen høi til Tagryggen. Paa Raadhusets Hoved-Facade, som vender ud til Gammel-Torv er Hoved-Indgangen. Dernæst er Raadhuset prydet med et zirligt Spir, hvilende midt paa Overdelen af et italiensk Tag, ziret med et skiønt Seierværk paa begge Sider ud til hvert Torv. Taarnet er 39 Alen høit over Taget og i Fløiet staar Kong Christian den Siettes Navn en Ciffre med Krone over. For ved ovenmeldte Hoved-Indgang til Raadhuset er et zirligt Steen-Portal med tvende fristaaende Romerske Piller, hvilke bære en Balcon eller Altan, der er uden for det midterste Vindue i den anden Etage. Deroven over er en høi rundagtig Frontispice, hvori sees i Steen udhuggen Kong Christian den Siettes Bustum eller Brystbillede og neden under samme sees det Kongelige Danske

Vaaben med sine Vaabenholdere eller Vildmænd, og derhos to siddende Billeder, eet paa hver Side af Vaabenet, hvilke forestille Forsigtighed og Retfærdighed. Allerøverst oven over Gesimsen af Frontispicen sees ligeledes i Steen udhuggen Kong Christian den Siettes Navn en Ciffre med den Kongelige Krone over, baaren af to basunerende Engle. Paa denne Hoved-Side ud til Gammel-Torv er op til Raadstue-Bygningen en forhøiet Opgang med en anseelig bred og frie Steen-Trappe af faa Trin, som nu er aaben paa alle Sider og oven, til er en bred rummelig Plads, hvor Tal-Lotteriet i General-Lotto-Administrationens Overværelse offentlig trekkes paa de bestemte Dage hver Maaned i Aaret Denne Trappes forhøiede Opgang er en Levning af det forrige afbrændte Raadstue-Taarns Grundvold. Tilforn var denne Trappe-Plads omgivet med et meget kunstig udarbejdet Jern-Gitterverk, eller Gelender, hvilket blev borttaget Aar 1766 og Trappe-Pladsen blev gjort aaben, som den havde været tilforn. Da der ogsaa midt over Indgangs-Portalet blev opsat Stads-Vaabenet, holden af tvende Løver, udhuggen i Steen. Begge Aftegninger paa Opgangens Forandring sees i *Thuras Hafn. Hod. Tab. XXXIII.* og *Tab. XXXIV.* saa og i *Pontop. Atlas Tom. II.* Paa denne Forhøining uden for Stadens Raadhuus trekkes det Danske Tal-Lotterie med følgende Anstalter, paa de bestemte Dage maanedlig. Paa ovenmeldte Forhøining sidde omkring et Bord de Kongelige Commissarier, iblant hvilke Over-Præsidenten præsiderer, de Herrer Deputerede og een Secretair, som fører Protocollen. Paa en anden Forhøining staaer den ved Trekningen værende Inspecteur, og ved Maskinen, paa en endnu større Forhøining oven paa Bordet, staaer en af Frieskolernes Drengbørn prægtig klædt i guldgalonerede Silkeklæder, hvis Øine blive tilbundne, naar han skal tage de fem Gevinster ud af Maskinen. Paa Bordet, som er overtrukket med grønt Klæde, staaer denne Lotterie-Maskine, som er gjort af Kobber, meget smukt malet og stærk forgyldt. Oven paa den staaer Fortuna. Midt paa Bordet staaer en grøn malet og forgyldt Kasse, hvori ligger de 90 Nummere med deres hosliggende 90 Capseler. Saasnart een af de Herrer Commissarier kommer tilkiørende, begyndes en Instrumental-Musique fra Raadstuens

Altan, bestaaende af Pouker og Trompetter for at fornøie Tilskuerne. Naar Commissarierne ere samlede og have sat sig, aabner den første Commissair den tilforn ommeldte for ham paa Bordet staaende Kasse, hvoraf han udtager alle disse 90 Nummere, som alle ere af Pergament i sin Orden fra 1 til 90, og leverer samme stykkeviis til Inspecteuren, hvorpaa Inspecteuren opraaer dem lydelig hver for sig, og foreviser Tilskuerne samme; derpaa indslutter han dem i den til hvert af Nummerne indrettede Capsel, som ham til den Ende leveres af den anden kongelige Commissair, hvorpaa han igien overleverer den til en anden, af hvilken sidste Herre den af Friskolen ommeldte Dreng igien modtager den for at legge den ned i Maskinen. Ved hvert femtende Nummer, som er indlagt, tillukkes Maskinen og omdreies nogle gange, hvorved tillige Musiken høres efter et dertil med en, Klokke af den første Commissair givet Signal. Naar da alle Nummerne paa denne Maade ere vel melerede, bliver Drengens Øine tilbundne og med en Hanske paa den høire Haand udtager han de fem Capseler stykkevis af Maskinen med de deri værende fem Nummere, som han derefter, legger paa en Sølv-Tallerken. Dette frembæres af Over-Præsidenten, som leverer samme til den første Commissair, der aabner det, og efterat have forevist Tilskuerne det, leverer bemeldte Nummer til Inspecteuren, som ligeledes foreviser og lydelig opraaer det, hvorpaa det protokolleres af Secretairen. Inspecteuren legger det derefter igien i sin Capsel og kaster det ud blant Mængden af Tilskuerne paa Torvet, og en Tavle, hvorpaa Nummeret med forgyldte Chiffre findes, hænges ud paa Forhøjningen for at sees af alle Tilskuerne. Ved hvert af disse Nummeres Trekning igientages tillige den ommeldte Musik. Paa den Maade forholdes med ethvert af disse Nummeres Trekning, indtil de alle fem ere udtrukne, da denne Solennitet endes med den forommeldte Musik.

Fra denne Frie-Trappe træder man igiennem Portalet ind i en stor publicque Sal, der egentlig tiener til en offentlig Samlings-Plads for alle dem, som have noget at anbringe for Raadet og forblive her, indtil de af Magistraten ved en Raadstue-Tiener indkaldes. Veggene i denne publicque Sal ere behængte med de Danske Kongers af den Oldenborgske Stamme deres Skilderier. Ligeledes

finder man ogsaa her ophængte adskillige Kæmpe-Gevær, store Slag-Sverd, som er en antikvarisk Rest, der er reddet fra Stadens store Ildebrand. I nogle Skabe i Væggen med Døre for af Staaltraad Gitterverk sees staaende Maal og Vægt. Fra denne Forsamlings-Stue i første Etage træder man nogle faa Trappe-Trin op til et langt Gallerie, fra hvilket alle udkomne Kongelige Forordninger, Rescripter, og andet, som skal kundgiøres Borgerskabet, bliver af Magistraten oplæst og forkyndet for den her i Salen tilstedeværende Almue. Fra dette Gallerie kommer man ind i Raadets sædvanlige Forsamlings-Stue, som er et stort og anseeligt Værelse, hvor Over-Præsidenten, Borgemestere og Raad forsamle sig visse Dage om Ugen for at raadslaae om Stadens Tarv og Beste, saa og for at afgjøre de Ting, som angaae Staden og dens Borgerskab. Et Stykke af denne Raadstue eller Magistratens Forsamlings-Stue er ved Indgangen afsondret fra den øvrige Deel ved en Ballustrade eller Tralverk; Uden for samme bliver den eller de, som indkaldes for Raadet staaende, paa det at ingen skal trænge sig ind paa Magistraten, som sidder inden for Balustraden, forsamlet ved et med grønt Klæde overtrukket langt Bord. I samme Sal forsamle sig ogsaa nogle gange om Aaret Brand- og Vand-Commissionens Directeurer, for at anordne og afgjøre et og andet i deres Indretninger.

Næst ved denne Sal er Stadens Arkiv eller Raadstue-Arkivet, hvori glemmes, foruden de sædvanlige Protokoller og Documenter, en Deel meget gamle og rare Manuskripter, baade Staden og Raadhuset angaaende; ligeledes endeel accurate og tilforladelige Tegninger af Staden, bestaaende baade i generale Kort over hele Staden, saa og i spicielle Kort over hvert Qvarteer saavelsom og Kort over det ferske Vands Indledninger i hvert Qvarteer og Vandrendernes Beliggenhed i Jorden, saa og Kort over andre merkverdige Indretninger. Udi dette Arkiv glemmes et rart Manuscript paa Pergament, som indeholder Kiøbenhavns Statuter, Privilegier og Friheder, hvilke Rigets Hofmester, Christopher Walckendorf, har Aar 1582 ladet samle og meget zirligen udskrive, derefter ladet dette rare Manuscript indbinde i en Bog, beslagen med Sølv og henlegge i Forvaring paa Kiøbenhavns Raadstue. Man finder her

Kiøbenhavns første Stads-Ret og skrevne Lov i sin latinske Orignal, udigiven *idus Martii tertio Anno Dommi MCCLIV* af Jakob Erlandsen, Biskop i Roskild og siden Ærkebisp til Lund i Skaane. Ligeledes finder man her i Stadens Arkiv Biskop Stigoti latinske Brev, dateret *in craftino benti Mathiæ Apostoti, Anno Domini MCCLXXX* om Tilladelse for Kiøbenhavns Indvaanere at bryde Steen og Kalk paa Saltholm. Saa og Biskop Ingvar Hiorts latinske Brev, angaaende Politien, dateret *in Die Inventionis sancktæ Crusis Anno Domini 1281*. Samme Biskops Brev, dateret Roskilde *Anno Domini 1289. Ferie sexta proxima ante Feteum Nativitatis Virginis gloriosæ* om Hielp til Byens Befæstning. I dette Stadens Arkiv giemmes ogsaa et rart Manuscript af P. I. Resenii Haand i et Pergaments Bind. Ligeledes findes i Raadhuus-Arkivet en zirlig skreven Bog in Folio under følgende Titel: Dett Danske Compagnies Broder-Bog her udi Kiøbenhaffn, hvorudi findes andtegnit alle Compagnie Laugs-Brødre deris Naffn, som sig udi den Hellig-Trefoldigheds-Laug haver indladet, siden Mand schreff efter Christi Biurd 1542. hvilchen Bog er renueret og fornyett paa Menige Laugs-Brødres Bekostning den 29 February, da man schreff Aar 1623. Man læser i denne Bog et Register paa alle Laugs-Brødrenes Navne, deriblant Kongers, Fyrsters, Adeliges, Biskoppers., Præsters, Rectores og Borgeres egenhændig optegnede Navne, saasom Aar 1542 Kong Christian den Tredie med 15 Adelsmand. Aar 1556 Kong Friderik den Anden med 23 Adelsmænd. Aar 1595 i Pintse-Drik Kong Christian den Fierde og med ham 6 Adelsmænd. Hertug Ulrik, Biskop til Schverin. Aar 1622 den Kongelige Prinds Christianus *Electus* (saakaldet, fordi han af Stænderne var udvalgt Aar 1608 og hyldet til Successor Aar 1610.) Ligeledes Aar 1650 Kong Friderik den Tredie med 22 Adelsmænd. End videre Aar 1573 Doct. Poul Madsen, Superintendent. Doctor Hans Frantzen, Doctor Knubbert. Doct. Andreas Lemvig, Mag. Rasmus Katholm, Mag. Hans Guldsmed, Mag. Niels Hviid, Mag. Andreas, Slotspræst. Aar 1581 i Jule-Drik, Mag. Iver Stub, Mag. Hans Diriksen, Mag. Niels Krag, Aar 1631

Hellig tre Kongers Aften, Doct. Claus Blom, Mag. Hans Reisen. Aar 1639 Poulsen, Mag. Thomas Bang, Mag. Erik Olsen. Aar 1643 Doctor Niels Doct. Christian Stougaard etc. Om dette Danske Compagnie finder den gunstige Læser Oplysning og Efterretning herefter ved det 5 Kap. om Snarens-Qvarter.

Udi anden Etage af Raadhusets Hoved-Facade ud til Gammel-Torv er de To og Tredive Mænds Sal, som er det største og anseeligste Værelse i Raadhuset, hvor disse Deputerede Borgere med deres Formand forsamles og holde deres Conference med Magistraten. Paa denne Sal blev Kiøbenhavns Hof- og Stads-Ret holdet første gang den 15 Jul. Aar 1771 og vedvarede dens Sessioner her indtil videre Arrangement blev føiet, da Hans Kongelige Majestet siden købte Gaarden No. 35 paa Østergade, hvor samme Hof- og Stads-Ret nu holdes. Den gunstige Læser finder udførligere Efterretning om Hof- og Stads-Retten i det syvende Kapitel om Kiøbmager-Ovarter.

Lige ud for Raadhusets Trappe forsamles hver Aften Stadens Natvægteres-Compagnie til et vist Klokkeslet efter Aarets forskiellige Tider alle i deres sædvanlige Uniform, bevæbnet i Haanden med deres Morgenstjerne, som er en lang Stang, paa hvis yderste Ende er en rund Kugle, besat med Jernpigge, hvilke under deres foresatte Vægter-Capitaine og Vægter-Lieutenants Opsyn. udsendes herfra hver af dem til sin anordnede Post og Gade at beoagte om Natten, og derefter om Morgenens at give Rapport til deres Foresatte om hvad der paa deres Post om Natten kan være forefaldet og passeret. Aftegning af Stadens Raadhuus paa den Side, som vender ud til Gammel Torv, findes i *Thuras Hafn. hod. Tab. XXXIII og XXXIV* saa og *Pontoppid. Atlas Dan Tom 2.*

Den anden Side af Raadhusets Bygning, som vender ud mod Nye-Torv, hviler paa tvende Arcader i Kielder Etagen, som der er meget høiere end paa den anden Side ud til Gammel-Torv. Hver Arcade er sex Alen høi. Midt paa denne Side af Raadhuset sees allerøverst en rund Frontispice, hvori under Gesimsen i Steen sees udhugget det Kongelige Danske Vaaben med Krone over, hvilket holdes af to Løver. Paa hver af Enderne af denne Side af Raadhuset, sees en spits Frontispice, hvori under Gesimsen staaer i Steen udhugget Stadens

Vaaben. Kielderne ere indrettede deels til Arrest-Kammere, deels til en aaben Vinkielder med Skienke-Stue mod Nye-Torv, som af Magistraten paa visse Aar ad Gangen ved Auction leies og forpagtes bort til een af Stadens Vinhandlere. Udi de Værelser, som vende ud mod Nye Torv er Borger-Vagts og Brand-Vagts-Stuen, ligeledes den Stue, hvori Byetinget i fordom Tid blev holdet, førend Hof- og Stads-Retten blev anordnet Aar 1771; men Byetingets forrige Værelser ere nu indrettede, til Arrest-Kammere. Oven paa i anden Etage ud til Nye-Torv er Stadens Brand-Assecurance-Contoir for dets Officiantere. Dernæst ogsaa Politie-Kammeret, hvor Politie-Retten holdes af Stadens Politie-Mester, som til Politie-Retten at betiene har en Fuldmægtig, Protokolist, to Copiister, og en Adjutant. Under Stadens Politiemester ere subordinerede et vist Antal Politie-Betientere, og de Aar 1771 anordnede Qvarteer-Commissairer og Qvarteer-Betientere. Om disse er forhen meldt Kap. 1. Dernæst ere her to Værelser til Raadstue-Skriver-Stuen, saa og to Værelser til Stadens almindelige Over-Formynderie for alle Umyndiges Midler af alle Etater. Imellem Raadstueskriver-Stuen og Over-Formynderie-Stuen er et Værelse indrettet til de Fattiges Væsens Contoir, hvilke Contoirer ere nu indrettede af de fordom værende Byeskriver-Stuens Værelser. Facaden af Raadhusets Bygning ud til Nye-Torv er ei saa ziirlig, som den anden Facade mod Gammel-Torv, dog er den en anseelig Prydelse for Nye-Torv, hvis nordre Side den aldeles indtager. Aftegningen paa Raadhuset mod Nye-Torv findes i *Thuras Hafn. Hod. Tab XXXV. og XXXVI. saa og Pontoppid. Atlas Dan. Tom. 2.*

Dette Stadens Raadhuus er prydet med et herligt Spir, hvilende midt paa Overdelen af et Italiensk Tag, og ziret med et skjønt Seierverk paa begge Sider til hvert Torv. Spiret er 39 Alen høit over Taget, bred 9 Alen neden til og i Fløiet staaer Kong Christian den Siettes Navn en Chiffre med Krone over. Men i Taarnet er ingen Klokker.

Stadens Magistrat har i de allerældste Tider bestaaet af to Borgemestere og fire Raadmænd, indtil at Kong Friderik den Første Aar 1526 anordnede, at Stadens Magistrat, skulle bestaae af fire Borgemestere og tolv Raadmænd.

Men Kong Friderik den Tredie reducerede Raadmændenes Antal til otte. Aar 1660 fik Stadens Magistrat til Formand en Præsident, som, var Hans Nansen, der var Borgermester og havde været et af de store Hiul, som befordrede Souverainitets-Acten, hvorudover han blev den første Præsident i Kiøbenhavn. I de ældre Tider blev Magistraten udvalgt af Borgerskabet, dog altid med Samtykke af Fogeden paa Slottet. Sligt Valg havde Sted indtil de urolige Tider og Stadens dobbelte Beleiring under Kong Friderik den Første og Kong Christian den Tredie gave den berygtede Borgemester Ambrosius Bogbinder og hans Anhang Anledning til at ophidse Almuen. (Om samme Mand kan læses Holbergs Danm. Histor. Tom. 2. pag. 283. 297. 310 og 342.) Hvorudover Kong Christian den Tredje i Kapitulationen forbeholdt sig den Ret at beskikke saadanne Mænd, som Byen kunde være tient med. Udi *Excerptis Cosmi Bornemannii Mss.* meldes om en gammel Kiøbenhavns Raadstue-Bog, kaldet Stads-Bog, eller rettere Ting-Bog, hvori følgende stod antegnet: Anno 1293 anordnede først Biskop Johannes Krag af Roskilde, rigtige Bøger at skulle Holdes paa Tinget og paa Raadhuset, paa alle Sager, som der ageres. Det samme igientog Biskop Oluf i Roskilde Anno 1303 og kaldede Bogen *Libellum Villæ Hafniensis*, leggende dette til, at alle Contracter, Skøder etc. derudi skulle ogsaa indføres, og at de, som derudi ei vare skrevne, intet skulde gielde. Den nævnes i Documenter af Anno 1294 *Liber Civitatis* og i *Erici Pomerani* og Christian den Førstes Privilegier af Aar 1422 og 1461 theres Stadhs-Baak. Naar en Byefoged i de ældre Tider tiltraadte dette sit vigtige Embede, saa blev altid brugt ved hans Indsettelse denne Ceremonie, at man gav Ham i Haanden et af de store Slag-Sverd, som hængte paa Raadhuset. Kong Christian den Fierde forordnede, i den af ham Aar 1618 anlagte ny Stad Christianshavn, to Borgemestere og fire Raadmænd, samt en Byefoged, der skulle betiene Retten i samme Stad; men sligt blev siden forandret, da Christianshavn blev af Kong Christian den Femte indlemmet Kiøbenhavn, og lagt under Kiøbenhavns Stads Magistrats-Jurisdiction; Christianshavns Byeting blev afskaffet den 31. Jan. 1685, og fra den Tid af har Kiøbenhavn ikkun haft en Byefoged, som

altid var Borgerskabets Under-Dommer i alle civile: og criminelle Sager, der bleve førte for Byetinget.

Stadens Magistrat i værende attende Aarhundrede, hvorunder Stadens Borgerskab sorterer, bestaaer af en Over Præsident, to virkelige Borgemestere, samt ?? virkelige Raadmænd, som nyde Gage og Indkomster, desuden Vice-Borgemestere og Vice-Raadmænd, som vel have Characterer og Sæde i Raadet med Stemme og Succession, men nyde ingen Løn, førend een af de virkelige ved Dødsfald gjør Plads. Foruden disse er en Raadstue-Skriver. Tilforn har Staden haft en Byefoged og en Byeskriver, men disse to Embeder ere nu ved Hof- og Stads-Rettens Anordning Aar 1771 nedlagte og afskaffede. Til Magistratens Underholdning og Stadens Nødtørft skienkede Kong Friderik den Tredie Aar 1661 Bidstrup Gaard og anseelige Gods af Roskilde Lehn, som i fordem Tid havde været de Katholske Roskildske Bispers Herresæde, hvis Hovedgaardstaxt er 85 Tdr. 2 Skppr. 2 Fkr. 2 Album. Skovskyld 2 Tdr. 2 Skpr. 2 Fkr. saa at hver af dem nyder det halve af Godsets Indkomster. Magistraten faaer aarlig af Brygger-Lauget 200 Rdlr. Kroner, som leveres hver St. Thomæ Dag og er en Refusion eller Erstatning for det Paalæg, som Kong Friderik den Anden Aar 1573 paalagte Byen, at af hver Tønde Øl, som, blev udtappet i Staden, skulle svares 1 sk. til Magistraten. Af Stadens Magistrat beskikkes følgende Byens Embeds-Mænd. 1) Raadstue-Archivarius. 2) Stads-Kæmneren, hvilke man finder, at Kong Friderik den Anden Aar 1580 har beskikket at være tvende til at besørge den almindelige Indtægt og Udgift, men Aar 1643 blev Kæmner-Embedet betroet een Mand; derimod i de sildigere Tider ere atter igien beskikkede to Stads-Kæmmere. 3) Accise-Skriveren. 4) Bogholder ved Brand-Cassen. 5) Oldermænd og Rodemestere. 6) Vægter-Inspecteuren. 7) Vægter-Lieutenanten, som tillige er Brændemagazins-Inspecteur 8) Renovations-Inspecteuren og Betienter. 9) Veiermester paa Stadens Veierhuus med dertil hørende Arbeidskarle. 10) Kornskriveren med Kornmaalerne og Dragerne, Bragerne med de ved Broen værende Bødker og Arbeidskarle. 11) Raadstue-Tienere. 12) Stadens fem Bedemænd,

af hvilke enhver har sit visse District med dertil hørende Gader. 13) Port- og Passage-Betientere. 14) Brænde-Favnsettere og Læssere. 15) Saltdragere. 16) Arrest-Forvarere. 17) Raadstue-Vagtmesteren. 18) Stads-Mæglere. Ellers har Magistraten gammel vedtagen Rettighed til at kalde Kapellaner til St. Nicolai Kirke og Helligeistes Kirke, saavel som Organister, Klokkere og Gravere til disse samme to Kirker, saa og til vor Frelser Kirke paa Christianshavn. Om Magistratens Rettighed til at kalde Kapellanerne ved St. Nicolai Kirke, ligesom ved Helligeistes Kirke, er Aar 1678 forefalden en Dispyt med da værende Sognepræst ved Nicolai Kirke, Mag. Michael Henriksen Tistorf, som tillige med Kirke-Værgeren ville kalde efter en foregIVEN gammel Brug. Men Magistraten fandt kongelig Bifald i at afvise Sognepræstens og Kirkeværgerens Paastand som ugrundet, da Magistraten baade for og efter Souverainiteten havde haft samme Ret til at besette Kapellanierne ved Nicolai Kirke og Helligeistes Kirke som Professores Universitatis, havde og udøvede i slige Tilfælde med at kalde Kapellaner til vor Frue Kirke og Trinitatis Kirke. Derimod havde Sognepræsten Mag. Michael Henriksen Tistorfs Foregivende ingen Grund, eftersom det paaberaabte ældre Exempel angik kun en personel Kapellans Vocation, hvilket var Sognepræsten bevilget. Men ved Menighedens Tilvext var af et personel Kapellanie for længe siden blevet et residerede Kapellanie. Og at bortgive et residerende Kapellanie kunde ikke tilkomme Sognepræsten. Aar 1771 den 3 Apr. behagede det allernaadigst Kong Christian den Syvende at afskedige det da værende ganske Raad eller Magistrats Personer, saavel som og da værende Politiemester, Raadhuus-Skriver og samtlige To og Tredive Mænd, og beholdt de afgaaende Magisirats-Personer en tredie Part af den aarlig fastsatte staaende Gehalt eller Gage, son: de hidtil havde nydt. Københavns Magistrat, som afgik den 3 Apr. Aar 1771 var: 1) Over-Præsident Hr. Geheime-Confetrentsraad von der Lühe. 2) Virkelige Borgemestere: Conferentsraad Johan Christian von Schrødersee, Etatsraad Christian Fedder, Etatsraad Herman Henrik Kønnemann. Vice-Borgemestere: Etatsraad Johannes Valleur, Etatsraad Hans Christopher Hersleb, Etatsraad Friderik Horn.

Etatsraad Johan Jakob Hæseker, Etatsraad Abraham Falk. Virkelige Raadmænd: Etatsraad Johan Friderik Holmsted, Cancellieraad Johan Diderik Beckmann, Raadmand Gerhard Hoffgaard, Raadmand Johan Christian Willebrandt. Vice-Raadmænd: Raadmand Andreas Storp, Raadmand Peder Casse, Raadmand Peder Liunge, Raadmand Johan Peder Suhr, *pro tempore* Stads-Physikus Prof. og Doct. Wandeler, General-Auditeur Borneman, Raadmand Matthias Lunding, Raadmand Morten Munk og Raadmand Balthaser Schieth.

Det af Hans Kongelige Majesiet allernaadigste udnævnte ny Raad samledes paa Raadstuen Onsdagen den 3 Apr. 1771 og bestod af følgende Membra. 1) Grev Ulrich Adolph af Holstein, Ridder, Kammerherre og Amtmand til Tøndern, som Over-Præsident. 2) Justitsraad Rothe, som første Borgemester. 3) Hr. Johan Peder Suhr, som anden Borgemester. 4) Hr. Matthias Lunding, som Syndikus. 5) *Pro tempore* værende Stads-Physikus Doct. Wandeler. Dernæst fire Raadmænd, nemlig: 6) Hr. Svend Kiøbke. 7) Hr. Hans Christian Beck. 8) Hr. Matthias Hundewadt. 9) Hr. Jørgen Thulstrup. Saa og tvende Borgerskabets Repræsentanter, nemlig Hr. Christen Waage, og Hr. Matthias Lange. Ved en trykt Placat af bemeldte Dato under den ny Over-Præsident Navn og Underskrift blev Stadens Indvaanere bekendtgiort baade det ny Raad eller Stadens ny Magisirats-Personers Antal og Navne, saa og tillige i samme Placat alle og enhver bekendtgiort, at alle Sportler herefter og Indkomster af Stadens Gods og Jorder henlægges til at formindske de borgerlige Udgifter; at Stadens Indvaanere skal til alle Tider have tvende Repræsentanter, som kan iagttage deres Beste i Raadets Samlinger. Og at disse tvende Repræsentanter, tilligemed fire Raadmænd, skal herefter hvert Aar udvælges ved et frit Valg og for denne gang ikkun alleneste udnævnes af Hans Kongelige Majestet. Strax derpaa lod dette ny Stads-Raad ved en trykt Placat, dateret Kiøbenhavns Raadstue den 8 Apr. Aar 1771 tilkiendegive Stadens Indvaanere, at alle de Indtægter, som forrige Magistrat haver haft til deres Belønning, skal herefter indskyde i Stadens almindelige

Kasse, saasom ingen Sportler for det nu værende Raad finder Sted, saa skal Indvaanerne, saasnart skee kan, blive givet Underretning om Kassens nu værende Tilstand, ligesom og Publicum herefter aarligen skal. blive givet Efterretning, hvorledes Kassen tiltager. Dette ny udnævnte Raad forblev nitten Maaneder, da det allernaadigst behagede Hans Kongelige Majestet, Kong Christian den Syvende, den 1 Oct. Aar 1772 at indsette den forrige Magistrat igien, som da den 5 Oct. Aar 1772 tog Sæde i Raadstuen saaledes: Over-Præsident Hr. Conferentsraad Braem. Virkelige Borgemestere: Hr. Conferentsraad Johan Christian von Schrödersee, Hr. Etatsraad Hans Christopher Hersleb. Vice-Borgemestere: Hr. Etatsraad Hæseker, Etatsraad Falk, Borgemester Suhr, Hr. Syndikus Lunding. Raadmænd: Etatsraad Holmsted, Cancellieraad Beckmann, Raadmand Hoffgaard, Raadmand Willebrandt. Vice-Raadmænd: Raadmand Storp, Raadmand Casse, Raadmand Liunge, Raadmand Munk, Raadmand Schiøth, Raadmand Kiøbke, Raadmand Beck, Raadmand Thulstrup. I dette Mellemrum var Etatsraad og Borgemester Horn, som tillige var Politimester, forhen allernaadigst udnævnt til at være Justitiarius i Hof- og Stads-Retten. General-Auditeur og Vice-Raadmand Bornemann udnævnt til Politimester, men nu til Assessor i Høieste Ret. Etatsraad Fædder udnævnt til Politimester, men blev sin Tour forbeholden som Borgemester. De tvende Borgerskabets Repræsentanter afgik, efterdi de To og Tredives Mænds Korps eller Collegium igien blev oprettet. Thi Stadens 32 Mænd, som den 3 Apr. Aar 1771 bleve ophævede, bleve nu igien den 16 Oct. Aar 1772 allernaadigst restituerede og toge deres Sæde i deres Forsamlings-Sal paa Raadhuset. Disse To og Tredives Mænds Collegium er anordnet af Kong Friderik den Tredie i Stadens Privilegiers Diploma af 24 Jun. Aar 1661 anden Paragraph, hvilke tillige med Præsidenten, Borgemestere og Raad, Stadens Beste, saavelsom dens Indtegt og Udgift kan overveie og derom handle og slutte; to af dem, tilligemed Præsidenten og een af Borgemesterne maae altid have frie Adgang til Kongen, Stadens og det gemene Anliggende at andrage. Disse 32 Mænd have deres Formand. Hos een af Stadens Magistrats Personer

holdes altid hiemme i hans iboende Gaard: Det Kongelige Justeer-Kammer i Kiøbenhavn, Hvor al Dansk Maal og Vægt udselges til følgende Priser, nemlig: En complet Urtevegt i en Kasse, 10 Mk. En dito Sølv-Vegt i en Kasse, 11 Mk. Urtevegten separeres og koster et Pund 3 Mk. Et halvt Pund 2 Mk. 1/4 Pund 1 Mk. 4 Lod 12 sk. 2 Lod 10 sk. Et Lod 8 sk. Et halvt Lod 6 sk. Et Qvint. 6 sk. Af Sølv-Vegten separeres allene: 2 Lod 12 sk. Et Lod 12 sk. 1/2 Lod 8 sk. Et Qvintin 8 sk. Grov Kiøbmands-Vegt: Af Malm: 10 Lispund 28 Rdlr. 5 dito 16 Rdlr. 4 dito 14 Rdlr. 2 dito 7 Rdlr. Et dito 21 Mk. 8 Pund 11 Mk. 4 dito 8 Mk. 2 dito 1 Rdlr. Et halvt dito 2 Mk. Et fierdingpund 1 Mk. Af Jern: 10 Lispund 7 Rdlr. 24 sk. 5 dito 22 Mk. 4 dito 16 Mk. 8 sk. 2 dito 9 Mk. 8 sk. Et Lispund 6 Mk. 8 Pund 5 Mk. En Skippunds-Bismer, 14 Rdlr. 4 Mk. En fire Lispunds Bismer 2 Rdlr. En to Lispunds Bismer, 11 Mk. Et Pottemaal af Tin, 7 Mk. 8 sk. Et halvt dito 4 Mk. 8 sk. Et fierdedeel dito 2 Mk. 12 sk. Et ottendeel dito 2 Mk. Et sextendeel dito 24 sk. Et Pottemaal af Blik, 18 sk. Et halvt dito, 14 sk. Et fierdedeel dito, 10 sk.. Et ottendeel dito, 6 sk. Et sextendeel dito, 5 sk. Et Pottemaal af Træ, 10 sk. Et halvt dito, 8 sk. En Korn-Tønde 27 Mk. En Halv dito, 3 Rdlr. En Salt-Tønde, 5 Rdlr. En Skieppe, 5 Mk. En halv Skieppe., 3 Mk. En fierdedeel Skieppe eller Fierdingkar, 2 Mk. 8 sk. En ottendeel Skieppe eller halv Fierdingkar, 2 Mk. En sextendeel Skieppe, 12 sk. En Jern-Alen, 4 Mk. En Træ-Alen, 1 Mk. Et Træ-Bælger, en halv Pot og en Pægel 18 sk.

I. Præsidenterne i Kiøbenhavns Raadstue siden Souverainiteten Aar 1660.

1.) Aar 1660 den 28 Oct. indkom **Hans Nansen** og var den allerførste Præsident i Kiøbenhavn. Han var fød Aar 1598 den 12 Nov. blev Raadmand i Raadstuen Aar 1639. den 11. Mart. blev siden Borgemester Aar 1644, den 5 May. Han var eet af de store Hiul, som befordrede Souverainitets-Acten, og blev derfor strax K. M. Raad og Assessor i Collegio Status, Aar 1661. den 25. Febr. Assessor i Høieste Ret. Døde Aar 1667. den 12. Nov.

- 2.) **Peter Bølk**, *Petrus Bullichius*, blev President den 17 Dec. Aar 1667. Var Kammerraad, Assessor i Collegio Status og Høieste Ret. Døde Aar 1671. den 13 Nov.
- 3.) **Peder Hansen Resen**, *J. U. Doct.* blev President Aar 1672. den 22. Jan. blev Borgemester Aar 1664. Justitsraad Aar 1677. den 17 Apr. Var tilforn *Professor Juris* Aar 1662. Blev Etatsraad Aar 1684. Døde Aar 1688. den 1. Jun.
- 4.) **Hans Nansen**, blev President Aar 1688 den 7 Aug. forhen Kammerraad og Assessor i Høieste Ret. Aar 1709 den 9 Nov. Justitsraad. Døde Aar 1713 den 9 Jul. Hans Datter Catharina Nansen blev gift med Grev Peder Griffenfelt den 13 Nov. Aar 1670.
- 5.) **Johannes Christensen Meller**, blev President Aar 1713 den 16 Aug. Han blev Raadmand Aar 1692 og Stadshauptmand Aar 1701; men Aar 1709 Justitsraad, og Aar 1710 den 3 Oct. Borgemester. Aar 1713 blev han Etatsraad, og Aar 1722 Conferentsraad. Døde Aar 1724 den 10 Oct.
- 6.) **Johannes Schrader**, blev Præsident Aar 1724 den 24 Nov. Tilforn Justitsraad. Aar 1712. og Aar 1719 Etatsraad. Døde Aar 1736 den 20 Sept.
7. **Christian Bram**, blev President Aar 1736 den 5 Oct. var forhen Aar 1720 bleven Justitsraad. Aar 1726 Justitiarius, og samme Aar Etatsraad. Dimitteret Aar 1747 den 16 Jun.

II. Over-Præsidenterne.

- 1.) **Jacob Bendsen**, blev Over-Præsident Aar 1747 den 16 Jun. Var forhen Aar 1731 den 21 Jun. bleven Ridder. Aar 1750 Geheimeraad. Tog Afskeed Aar 1750 thi den 11 Sep. blev han Vice-Stadtholder i Norge.
- 2.) **Friderich Otto von Rappe**, indkom Aar 1750 den 11 Sept. Var Aar 1740 bleven Ridder. Aar 1747 Geheimeraad. Tog Afskeed Aar 1754 den 22 Apr. Døde Aar 1758 den 2 Dec.
- 3.) **Volrath August von der Lühe**, indkom Aar 1754 den 13 May. Blev Aar 1745 Ridder og siden Over-Kammerjunkere. Aar 1750 Geheimeraad og siden Geheime-Conferentsraad. Aar 1771 den 25 Mart. gav han i Raadstuen tilkiende, at Hans Majestet havde entlediget ham fra hans Over-Præsidents Charge.
- 4.) **Grev Ulrik Adolph von Holstein**, blev Over-Præsident den 3 Apr. 1771, da Hs. K. Majestet allernaadigst udnævnte et nyt Raad udi Staden. Han var tilforn Kammerherre, Ridder og Amtmand til Tøndern.

Ved en trykt Plakat af 3 April 1771 under Over-Præsident Grev U, A. von Holsteins Underskrift blev anmeldt Borgerskabet at Hs. K. Majestet havde ophævet det hele hidtil værende Raad, saavel som Politimester, Raadhuusskriver og samtlige 32 Mænd, og nu allernaadigst fundet for got at udnævne et nyt Raad udi Staden, bestaaende foruden U. A. Greve af Holstein, som Ober-Præsident, af Hr. Justitsraad Rothe, som første Borgemester, Hr. Johan Peder Suhr, som anden Borgemester, Hr. Matthias Lunding, som Syndicus. *Pro tempore* værende Stats-Physicus Hr. Doctor Wandeler, Hr. Svend Kiøbke, som Raadmand. Hr. Hans Christian Beck, ligeledes. Hr. Matthias Hundewadt, ligeledes. Hr. Jørgen Thulstrup, ligeledes. Dernæst Hr. Christen Waage, og Matthias Lange, som Borgerskabets Repræsentanter. Dette ny Raad samledes paa Raadstuen Onsdagen den 3 Apr. 1771. Efter nitten Maaneders Forløb behagede det Hans Kongelige Majestet, den 1 Oct. 1772 allernaadigst at indsætte den forrige Magistrat igien, hvilken den 5 Oct. tog Sæde i Raadstuen igien. Men de tvende Borgerskabets Repræsentanter afgik, efterdi de 32 Mænds Corps igien blev oprettet. I dette Intervallo, eller forømmeldte 19 Maaneders Mellemlum, var af forrige Magistrats-Personer døde Etatsraad og Borgemester Kønnemann, og Etatsraad og Borgemester Valeur. Dernæst Etatsraad og Borgemester Horn, af Hans Kongelige Majestet udnævnt til Justitiarius i den under 15 Jun. 1771 oprettede Hof- og Stads-Ret. Etatsraad og Borgemester Fædder udnævnt til Politimester, som dog blev sin Tour forbeholden som Borgemester; og General-Auditeur og Raadmand Bornemann, udnævnt til Assessor i Høieste Ret.

3.) **Gotthart Albert Braem**, Ridder, Geheimeraad og Over-Præsident Aar 1772 den 1 Oct. Tog Sæde i Raadstuen med den forrige Magistrat den 5 Oct. 1772.

III. Borgemesterne i Kiøbenhavns Raadstue siden Souverainiteten:

1. **Peder Hansen Resen**, *J. U. Doct. og Professor Reg.* indkom i Raadstuen som Borgemester Aar 1644 blev Præsident Aar 1672. Døde Aar 1688 See om ham forhen blant Præsidenterne No. 3.

2.) **Titus Bølch**, eller *Bullichius*, blev Borgemester Aar 1665. Var Kongelig Commissair over Kirkerne i Norge. Døde Aar 1684.

3.) **Peder Bølk**, eller *Petrus Bullichius*, blev Borgemester Aar 1667 derefter Præsident. See om ham forhen blant Præsidenterne No. 2.

4) **Christian Caspersen Schøller**, blev Borgemester Aar 1667 Var Assessor i Høieste Ret. Døde Aar 1677, og er begravet i vor Frue Kirke.

5.) **Jørgen Fogh**, *J. U. Licentiatus*, blev Borgemester Aar 1668 den 21 Aug. Han blev Raadmand Aar 1667 den 16 Dec. og Aar 1675 blev ban Stads-Oberst.

Var gift med Grev Peder Griffenfelts Søster, Cathrine Schumacher. Døde Aar 1635 i Jylland af Græmmelse. Om ham kan efterlæses Holbergs Danm. Riges Hist. Tom 3. pag. 652.

6.) **Ballhasar Seckman**, blev Borgemester Aar 1675, men døde samme Aar den 20 Sept. og ligger begravet i Hiembek-Kirke i Tudse-Herred i Sieland. Han havde tilforn i Kong Christian den Fierdes, Tid været Skriver paa det kongelige Klædekammer, derefter Raadmand, saag Assessor udi Collegio Status og Høieste Ret.

7.) **Hans Pedersen Blat**, blev Borgemester Aar 1676 den 7 Mart. Tilforn ældste Raadmand. Døde Aar 1677.

8.) **Christen Andersen Duering**, blev Borgemester Aar 1676, havde tilforn været Commissarius, og Aar 1678 Assessor udi Høieste Ret.

9.) **Banholomæus Jensen**, blev Borgemester Aar 1677 den 16 Nov. Var Raadmand Aar 1676, blev Assessor i Høieste Ret Aar 1679. den 30 Nov. Siden Justitsraad. Døde Aar 1697 den 5 Aug. og er begravet i St. Nicolai Kirke.

10.) **Cosmus Bornemann**, blev Borgemester Aar 1677, var Professor og Doct. Juris paa Universitetet. Cancellieraad og Assessor i Høieste Ret. Døde Aar 1692 den 21 Sept.

11.) **Sigvard Friis Dverg**, blev Borgemester Aar 1677, var Assessor i Høieste Ret, blev Justitsraad Aar 1702 den 2 Mart. Var gift med Sophia Nansen, som Aar 1713 fik Præsident Skrader. Han døde Aar 1710 den 23 Mart.

12.) **Bartholin** blev Vice-Borgemester Aar 1677. Døde Aar 1703 den 16 Nov.

13.) **Johan Bertram Ernst**, blev Vice-Borgemester Aar 1703 den 12 Dec. Var tillige Politimester. Døde den 22 Dec. 1722.

14.) **Oluf Rømer**, blev Borgemester Aar 1705 den 24 Jan. var tillige Politimester, blev Etatsraad Aar 1706. Døde Aar 1710 den 19 Sept.

15.) **Anders Jacobsen**, blev Borgemester Aar 1705, var Assessor i Høieste Ret, blev Justitsraad Aar 1702 den 14 Mart. cg Etatsraad Aar 1717 den 19 Mart. Døde Aar 1717 den 5 May.

16.) **Johan Eichel**, blev Borgemester Aar 1710 den 22 Sept. Aar 1717 Justitsraad. Aar 1728 Etatsraad. Døde Aar 1736 den 26 Mart. i sit 70 Aar.

- 17.) **Johannes Christensen Meller**, blev Borgemester Aar 1710, den 3 Oct. Siden Præsident Aar 1713. See forhen blant Præsidenterne No. 5.
- 18.) **Christian Berregaard**, blev Borgemester Aar 1714 den 15 Jan. Udgik af Raadstuen Aar 1729 den 2 Mart., da han blev Deputeret i Rentekammeret. Aar 1731 Conferentsraad. Døde Aar 1750 den 5 Aug. paa Borrebye-Gaard i Sielland.
- 19.) **Jacob Sidenboeg**, blev Vice-Borgemester Aar 1717 den 12 Jul. Var Assessor i Høieste Ret. Døde Aar 1718 den 8 Sept.
- 20.) Nicolai Wivet, blev Vice-Borgemester Aar 1718 den 2 Dec. og Cancellieraad. Døde Aar 1725 den 17 Jan.
- 21.) **Johan Poul Brandt**, Vice-Borgemester Aar 1723 den 11 Jan. Aar 1729 Justitsraad. Døde Aar 1731 den 26 Febr.
- 22.) **Johan Philip Ratechen**, Vice-Borgemester Aar 1723 den 27 Jun. Blev Aar 1710 Cancellieraad, Aar 1713 Justitsraad, Aar 1723 Politimester. Udgik 1725 den 25 Oct. som *civiliter mortuus*.
- 23.) **Hans Himmerich**, Vice-Borgemester Aar 1726 den 4 Oct. og Polliemester. Udgik Aar 1731 den 22 Febr. som *civiliter mortuus*.
- 24.) **Rasmus Byssing**, Aar 1726 den 14 Oct. Justitsraad Aar 1729. Døde Aar 1744 den 3 Sept.
- 25.) **Peter Ramshardt**, Borgemester Aar 1728 den 21 Jul. Justitsraad Aar den 26 Aug. Døde Aar 1748 den 8 Jul.
- 26.) **Michel Worm**, Borgemester Aar 1728 den 16 Nov. Blev Amtmand i Norge Aar 1729 den 10 Aug. og Aar 1736 den 13 Apr. Justitsraad. Døde Aar 1743 den 13 Aug.
- 27.) **Erik Torm**, Borgemester og Politimester Aar 1731 den 19 Febr, Aar 1737 den 28 Jun. Justitsraad. Aar 1747 den 4 Sept. Etatsraad. Aar 1760 virkelig Etatsraad. Aar 1761 den 4 Sept. afstod han Politie-Embedet til sin Sviger-Søn, Borgemester Friderik Horn. Døde som ældste Borgemester Aar 1764 den 23 Febr.
- 28.) **Edvard Wium**, Vice-Borgemester Aar 1731 den 12 Mart., tilforn Stads-Physicus og Commerceraad. Døde Aar 1731 den 3 Oct.
- 29.) **Lorcntz Fischer**, Borgemester Aar 1731 den 28 Oct. og tog Sæde i Raadstuen, men uden Løn førend efter Senium, men nød imidlertid den ham tillagde Pension.

Udgik og tog Afskeed Aar 1733 den 6 May, og blev tredie Deputered udi Søe-Etatens General-Commissariat.

30.) **Friderik Holmsted**, Vice-Borgemester Aar 1733 den 27 Apr. Justitsraad Aar 1737 den 28 Jun. Aar 1747 den 4 Sept. Etatsraad. Døde Aar 1758 den 12 Jun.

31.) **Michael Grøn**, Vice-Borgemester Aar 1739 den 17 Jul., dog uden at vente Løn af Raadstuen. Døde Aar 1742 den 20 Jan.

32.) **Envold de Falsen**, Borgemester Aar 1743 den 6 Sept. var tilforn Raadmand Aar 1729 den 27 Jun. Aar 1733 den 28 Nov. Justitsraad. Aar 1747 Etatsraad. Aar 1752 den 11 Oct. virkelig Etatsraad. Aar 1758 den 18 Aug. nobiliteret. Aar 1760 den 17 Oct. Conferentsraad. Døde den 30 Jul. 1761.

33.) **Niels Hendriksen**, Vice-Borgemester, var Aar 1727 den 21 Jul. bleven Raadmand. Aar 1739 Justitsraad. Døde Aar 1745 den 9 Oct. i sit 72 Aar.

34.) **Peder Helt**, Vice-Borgemester Aar 1745 den 29 Oct., tilforn Aar 1733 den 12 Febr. Assessor i Høieste Ret. Aar 1740 den 12 Febr. Justitsraad. Aar 1747 den 4 Sept. Etatsraad. Døde 1752 den 20 Febr.

35.) **Anthøn Raff**, Vice-Borgemester Aar 1748 den 23 Mart., blev Raadmand Aar 1729 den 8 Oct. Aar 1740 Justitsraad og Aar 1750 den 15 May Etatsraad. Døde Aar 1758 den 5 Febr.

36.) **Johan Christian Schrødersee**, virkelig Borgemester Aar 1749 den 7 Mart. Aar 1747 den 13 Jan. Justitsraad. Aar 1752 den 11 Oct. Etatsraad. Aar 1759 nobiliteret den 28 Dec. og Aar 1760 virkelig Etatsraad.

37.) **Herman Henrik Kønnemann**, virkelig Borgemester Aar 1749 den 15 Sept. Aar 1729 den 10 Oct. blev han Raadmand. Aar 1731 den 2 Mart. Commmerceraad. Aar 1740 den 26 Aug. Justitsraad. Aar 1755 den 28 Nov. Etatsraad. Gik ud af Raadstuen den 3 Apr. Aar 1771, da den gamle Magistrat blev ophævet. Døde Aar 1771 den 11 May.

38.) **Christian Fædder**, Vice-Borgemester Aar 1749 den 2 Nov. Aar 1758 Justitsraad, derefter Etatsraad. Aar 1770 den 21 Nov. lod han oplæse i Raadstuen Over-Secretaires Brev, dateret 30 Dec. 1769, at hans Søn Friderik Fædder, naar han har reist udenlands, skal være Raadmand nest efter Raadmand Morten Munck.

- 39.) **Johannes Valeur**, Vice-Borgemester Aar 1750 den 11 Sept., var tilforn Aar 1727 den 23 Jun. Assessor i Hof-Retten og Cancellieraad. Aar 1729 den 23 Dec. Raadmand. Aar 1739 den 28 Nov. virkelig Justitsraad. Aar 1749 den 28 Oct. Etatsraad, gik ud af Raadstuen den 3 Apr. 1771. Døde Aar 1771 den 20 Sept.
- 40.) **Herman Lengeke Klocker**, Borgemester Aar 1750 den 11 Sept., tilforn Aar 1734 den 19 Apr. Raadmand. Aar 1740 Justitsraad. Aar 1740 den 20 May Etatsraad. Aar 1760 nobilitered. Døde Aar 1765 den 5 Dec.
- 41.) **Gabriel Hilman**, Vice-Borgemester Aar 1754 den 22 Jun., var Raadmand Aar 1731 den 25 Mart. Aar 1746 og 1755 den 31 Mart. virkelig Justitsraad. Døde Aar 1765 den 24 Dec.
- 42.) **Hans Fogh**, Vice-Borgemester Aar 1754 den 28 Jun. var forhen Raadmand Aar 1731, blev Justitsraad.
- 43.) Samme Aar og Dato blev Landsdommer og Justitsraad **Hans Christopher Hersleb** Vice-Borgemester.
- 44.) **Friderich Horn**, Vice-Borgemester og adjungeret Politiemester Aar 1754 den 18 Jun. blev Aar 1761 den 4 Sept. virkelig Politiemester, samme Aar den 13 Nov. Justitsraad, gik ud af Raadstuen ved det ny Raads Indsettelse den 3 Apr. 1771. blev samme Aar den 15 Jun. Justitiarius i Hof- og Stads-Retten, derefter Conferentsraad. Døde Aar 1781.
- 45.) **Kay Kock**, Vice-Borgemester Aar 1766 den 8 Aug. tog Sæde Aar 1768 den 15 Jun. Døde Aar 1770, den 15 Sept.
- 46.) **Johan Jacob Hæseker**, Vice-Borgemester Aar 1770 den 28 Sept. gik ud af Raadstuen den 3 Apr. Aar 1771, kom ind igien ved den gamle Magistrats Indsettelse Aar 1772 den 1 Oct.
- 47.) **Hans Nicolai Nissen**, Vice-Borgemester Aar 1770 den 28 Sept. forhen Raadmand Aar 1745 den 25 Febr. og Raadstue-Skriver Aar 1749 den 21 Febr. Justitsraad Aar 1755, og Etatsraad. Døde Aar 1771 den 10 Febr.
- 48.) **Abraham Falk**, Vice-Borgemester Aar 1770 den 28 Sept. Forhen Raadmand Aar 1746, derefter Justitsraad og endelig Etatsraad, gik ud af Raadstuen Aar 1771 den 3 Apr. men kom ind igien med de øvrige forhen dimitterede Magistrats-Personer Aar 1772 den 1 Oct.

- 49.) **Tycho Rothe**, blev første Borgemester Aar 1771 den 3 Apr. da det ny Raad tog Sæde i Raadstuen, men efter faa Maaneders Forløb gik ud af Raadstuen.
- 50.) Cancellieraad **Matthiesen**, blev første Borgemester i Borgemester Rothes Sted, men gik ud af Raadstuen Aar 1772 den 1 Oct. da de forrige Magistrats-Personer kom ind igien og toge Sæde.
- 51.) **Johan Peter Suhr**, som anden Borgemester i det ny Raad Aar 1771 den 3 Apr. men da samme Raad afgik og Hans Kongelige Majestet allernaadigst behagede at indsette den forrige Magistrat igien blev han Aar 1772 den 1. Oct. Vice-Borgemester.
- 52.) **Matthias Lunding**, indkom som Syndicus Aar 1771 den 3 Apr. i det ny Raad, og da samme afgik, blev han Aar 1772 den 1 Oct. Vice-Borgemester ved den gamle Magistrats Indsettelse, og tog Sæde med den, i Raadstuen den 5 Oct. 1772. Blev Justitsraad, derefter Etatsraad og Aar 1781. Conferentsraad.
- 53.) **Johan Friderik Holmsted**, blev Vice-Borgemester Aar 1773 den 7 Jan. var tilforn Raadmand, blev Justitsraad Aar 1758 den 6 Jan. derefter Etatsraad. Døde Aar 1781.

IV. Raadmændene i Kiøbenhavns Raadstue siden Souverainiteten.

- 1.) Aar 1660 blev **Claus Iversen Raun Raadmand**, var Byefoged i Kiøbenhavn Aar 1638, døde Aar 1669.
- 2.) Samme Aar **Henrik Jakobsen**, var Over-Formynder, døde Aar 1668.
- 3.) Samme Aar Wilhelm Fuiren, døde Aar 1664.
- 4.) Aar 1666 **Hans Pedersen Klein**.
- 5.) Aar 1667 den 16 Dec. **Jørgen Fogh**, blev siden Vice-Borgemester.
- 6.) Aar 1668 **Johan Lehn**.
- 7.) Aar 1669 **Jakob Eliesen**.
- 8.) Aar 1676 **Biørn Jacobsen**, døde Aar 1679 er begravet i vor Frue Kirke.
- 9.) Aar 1676 **Bartholomæus Jensen**, blev derefter Borgemester. See blant Borgemesterne No. 9.
- 10.) Aar 1677 **Hans Bladt**, siden Borgemester. See No. 7.
- 11.) Aar 1677 den 16 Nov. **Hans Knudsen Leegaard**.

- 12.) Aar 1679 **Iver Caspersen Schøler**.
- 13.) Aar 1680 **Bendix Meisen**.
- 14.) Aar 1684 **Peter Motsfeld**, døde Aar 1702 den 10 Apr.
- 15.) Aar 1686 **Claus Sohn**, døde Aar 1688 den 9 Sept. begravet i Trinitatis Kirke.
- 16.) Samme Aar, **Frantz Jonson**.
- 17.) Samme Aar, **Arent Berentsen**, var tilforn Byeskriver i Kiøbenhavn, døde Aar 1682. Han har udgivet Danmarks og Norges frugtbare Herlighed., trykt Aar 1656 in Qvarto.
- 18.) Samme Aar **Hans Stampe**, døde Aar 1694.
- 19.) Samme Aar **Jørgen Sechman**, døde Aar 1696, ligger begravet i St. Nicolai Kirke.
- 20.) Samme Aar **Morten Nielsen Budolph**, døde Aar 1696.
- 21.) Aar 1688 **Christen Wintersen**, var tilforn Borgemester udi Odense, døde Aar 1691 den 1 May.
- 22.) Samme Aar **Boske**, døde Aar 1709,
- 23.) Samme Aar, **Søren Nielsen Møller**.
- 24.) Samme Aar **Jens Riber**, døde Aar 1709 den 26 Apr.
- 25.) Aar 1692 **Johannes Christensen Miller**, see blant Præsidenterne No. 5.
- 26.) Aar 1697 **Lauritz Nielsen Fogh**, døde Aar 1735 den 19 Nov.
- 27.) Samme Aar **Mads Christensen**, døde Aar 1701 den 21 May.
- 28.) Samme Aar **Peder Motzfeldt**, døde Aar 1702 den 10 Apr.
- 29.) Samme Aar **Niels Jacobsen Sletting**, døde Aar 1706.
- 30.) Samme Aar **Meulengracht**, døde Aar 1706 den 11 Sept.
- 31.) Samme Aar **Lauritz Andersen**, døde Aar 1717 den 25 Sept.
- 32.) Aar 1701 den 19 Jan. **Jens Ruur**, var Commerceraad og Stempelpapirs-Forvalter. Døde Aar 1738 den 29 Dec.
- 33.) Samme Aar, **Arve Michelsen**.
- 34.) Samme Aar den 12 Oct. **Edelberg Senior**, døde Aar 1726 den 28 Mart, 82 Aar gammel.
- 35.) Aar 1702 den 26 Apr. **Hans Carstensen**, døde Aar 1709 den 6 May, begravet i St. Petri Kirke.

- 36.) Samme Aar den 29 Nov. **Jens Rostgaard**, var først Amtsforvalter over Kronborg Amt; saa og Krigs- og Land-Commissair i Sielland, Lolland, Falster og Møen. Døde Aar 1715 den 11 Nov.
- 37.) Samme Aar den 13 Dec. **Elovius Mangor**, døde Aar 1714 den 8 Febr.
- 38.) Aar 1704 den 4 Aug. **Christian Simonsen**, døde Aar 1723 den 18 Jun.
- 39.) Aar 1705 den 21 Febr. **Christopher Iversen**, døde Aar 1714 den 1 Mart.
- 40.) Aar 1710 den 30 Apr. **Kai Klinge**, døde Aar 1727 den 17 Mart.
- 41.) Samme Aar den 3 Jul. **Matthias Pedersen**, var Stadshauptmand, døde Aar 1719 den 16 Nov.
- 42.) Samme Aar den 3 Jul. **Jens Olsen**, døde Aar 1719 den 13 Febr.
- 43.) Samme Aar den 27 Oct. **Jacob Arildsen Edelborg** Junior, var Stads-Capitain. Døde Aar 1711 den 20 Apr.
- 44.) Aar 1711 den 10 Oct. **Christian Meier**, men døde førend han tog Sæde i Raadstuen, den 15 Oct.
- 45.) Samme Aar den 14 Oct. **Anders Larsen Beck**, døde Aar 1734 den 2 Dec.
- 46.) Aar 1714 den 9 Oct. **Hans Stuve**, Vice-Stadshauptmand. Døde Aar 1728 den 19 Dec.
- 47.) Samme Aar den 9 Oct. **Ogelbye**, døde Aar 1720 den 16 Mart.
- 48.) Samme Aar den 9 Oct. **Nicolai Wroe**, Ældste ved St. Petri Kirke og Committeret ved Silkehuset. Døde Aar 1726 den 11 Oct.
- 49.) Aar 1718 den 12 Febr. **Herman Høier**, døde Aar 1725 den 14 Oct.
- 50.) Aar 1719 den 19 Dec. **Hans Mikelsen**, døde Aar 1721 den 25 Oct.
- 51.) Aar 1720 den 13 Jan. **Rosenberg**, døde Aar 1729 den 4 Jul.
- 52.) Samme Aar den 15 Jan. **Michael Fieldsted**, blev Aar 1729 den 3 Jan. Stadshauptmand og Justitsraad. Døde Aar 1741 den 3 Jan.
- 53.) Aar 1722 den 4 Febr. **Christen Sørensen**, døde Aar 1730 den 30 Nov.
- 54.) Aar 1725 den 12 Nov. **Christian Schupp**, døde Aar 1729 den 30 Aug.
- 55.) Samme Aar den 12 Mart. **Hans Pedersen Giested**, var Oldermænd for Rodemesterne. Døde Aar 1727 den 30 Jun.
- 56.) Samme Aar den 12 Mart. **Nicolai Burmester**, blev Justitsraad Aar 1739 den 28 Nov. Døde Aar 1742 den 26 Nov.
- 57.) Aar 1727 den 21 Jul. **Jens Lasson**, døde Aar 1729 den 11 Dec.
- 58.) Samme Aar den 14 Jul. **Niels Henriksen**. See Borgemesterne No. 33.

- 59.) Aar 1729 den 27 Jun. **Enevold Falsen**. See Borgemesterne No 32.
- 60.) Samme Aar den 8 Oct. **Anthoni Raff**. See Borgemesterne No. 35.
- 61) Samme Aar den 10 Jun. **Herman Henrik Kønnemann**. See Borgemesterene No. 37.
- 62.) Samme Aar den 23 Dec. **Johannes Valeur**. See Borgemesterne No. 39.
- 63.) Aar 1731 den 25 Mart. **Gabriel Hilmann**. See Borgemesterne No. 41.
- 64.) Samme Aar den ,9 Apr. **Gregorius Nielsen**, blev Justitsraad Aar 1741 den 13 Jan. Døde Aar 1745 den 6 Oct. Hans Brev var ældre end Raadmand Foghs, og derfor i Sæde og Løn præfererede.
- 65.) Samme Aar den 2 Apr. **Hans Fogh**. See Borgemesterne No. 42.
- 66.) Aar 1732 den 12 May. **Johan Edinger**, blev Justitsraad Aar 1741 den 13 Jan. Døde Aar 1763 den 19 Jan.
- 67.) Aar 1734 den 10 Febr. **Rasmus Kiildsen**, i Naade dimitteret Aar 1737 den 18 Jan.
- 68.) Samme Aar den 19 Apr. **Herman Lengeke Kløcher**. See Borgemesterne No, 40.
- 69.) Aar 1738 den 19 Dec. **Johan Jakob Hæseker**, blev Aar 1752 den 24 Nov. virkelig Cancellieraad og 1758 den 6 Jan. virkelig Justitsraad.
- 70.) Aar 1739 den 30 Nov. **Iver Grønnegaard**, døde Aar 1755 den 17 Jun.
- 71.) Aar 1742 den 11 May **Thomas Ziemer**, døde Aar 1755 den 25 Sept.
- 72.) Aar 1745 den 15 Jan. **Rasmus Holm**, døde Aar 1751 den 13 Febr. Blev Aar 1758 den 26 Dec. virkelig Cancellieraad og Aar 1758 den 6 Jan. virkelig Justitsraad.
- 73.) Samme Aar den 15 Jan. **Stephen Hæger**, døde Aar 1753 den 10 Aug.
- 74.) Samme Aar den 25 Febr. **Hans Nicolai Nissen**, siden Borgemester. See blant Borgemesterne No. 47.
- 75.) Aar 1746 den 22 Jul. **Abraham Falck**, blev siden Borgemester. See blant Borgemesterne No. 48.
- 76.) Samme Aar den 14 Oct. **Hans Holst de Place**, var forhen Aar 1741 den 12 Dec. virkelig Commerce-Assessor. Døde Aar 1770 den 15 Jan.
- 77.) Aar 1749 den 28 Mart. **Jens Gregersen Klitgaard**, døde Aar 1755 den 3 Apr.
- 78.) Samme Aar den 28 Mart. **Søren Jørgensen**, døde Aar 1758 den 6 Sept.

- 79.) Aar 1749 den 10 May **Johan Friderik Holmsted**, blev siden Borgemester. See blant Borgemesterne No. 33.
- 80.) Aar 1751 den 5 Oct. **Johan Diderich Beckmann**.
- 81.) Aar 1755 den 17 Oct. **Johan Bæhrntz**, døde Aar 1757 den 23 Jun.
- 82.) Samme Aar den 17 Oct. **Hans Munch**, døde Aar 1760 den 18 Dec. (Begge disse To vare Formænd for de 32 Mænd.)
- 83.) Aar 1758 den 25 Mart. **Gerhard Hoffgaard**, Justitsraad, tillige Qvæsthuis-Directeur og efter Rescript af 29 May Aar 1761 tog Sæde den 30 Nov. Aar 1761.
- 84.) Aar 1759 den 12 Jan. **Johan Christian Willebrandt**.
- 85.) Samme Aar den 12 Jan. **Andreas Storp**, Justitsraad.
- 86.) Aar 1760 den 23 May **Peter Casse**.
- 87.) Samme Aar den 23 May **Friderik Liunge**.
- 88.) Aar 1761 den 29 May **Johan Peter Suhr**, siden Borgemester. See blant Borgemesterne No. 51.
- 89.) Aar 1766 den 8 Aug. **Wilhelm Bornemann**, General-Auditeur, Politiemester, Assessor i Høieste Ret, Etatsraad, Conferentsraad 1781.
- 90.) Samme Aar den 8 Aug. **Andreas Johan Andresen**, døde Aar 1767 den 25 Dec.
- 91.) Aar 1768 den 1 Jan. **Matthias Lunding**, blev siden Borgemester. See forhen blant Borgemesterne No. 52.
- 92.) Aar 1769 den 29. Dec. **Morten Munck**, Justitsraad.
- 93.) Aar 1770 den 16 Nov. **Balthasar Schiøt**.
- 94.) *Pro Tempore* Stads-Physicus Doct. **Wandeler**. Et kongelig Rescript af 23 Jan. Aar 1771 befalede, at Stads-Physikus skal som før tage Sæde blant Magistraten. Rescript af 8 Febr. næstefter befaler, at han bestandig skal have Sæde, dog uden Løn, men 400 Rdlr. af Stadens Kasse. Rescript af 22 Mart. at han skal ansees som virkelig Raadmand og have Sæde næst efter dem, der ere i Gage. Den 25 Mart. 1771 tog han Sæde i Raadstuen og forblev der efter Forandringen med det ny Raad, samt siden til hans Død.
- Om Forandringen med Magistraten i Raadstuen den 3 Apr. Aar 1771 og atter den 1 Oct. Aar 1772 er forhen meldt.
- 95.) Aar 1772 den 1 Oct. **Svend Kiøbke**.

- 96.) Aar 1772, den 1 Oct. **Hans Christian Beck**, Justitsraad.
97.) Samme Aar den 1 Oct. **Matthias Hundewadt**.
98.) Samme Aar den 1 Oct. **Jørgen Thulstrup**, Justitsraad.
99.) Samme Aar den 10 Dec. **Friderich Fædder**, Justitsraad.
100.) Aar 1776 den 25 Sept. **Diderick Beckmann**.
101.) Samme Aar den 25 Sept. **Christen Waage**.
102.) Samme Aar den 25 Sept. **Michael Lange**.
103.) Aar 1779 den 10 Febr. **Svenning Lange**, tillige Raadstue-Skriver og Cancellieraad.
104.) Samme Aar den 10 Febr. **Jens Hansen**, Cancellieraad.
105.) Aar 1781 den 21 Febr. **Poul Freefe**.
106.) Samme Aar den 16 May **Just Henrik Voltelin**, Cancellie-Secretair.

Da Jubelfesten for Souverainiteten eller de danske Kongers Enevolds-Regiering blev høitideligen helligholdt i October 1760, lod Magistraten i Kiøbenhavn paa Stadens Vegne, til Erindring om den for 100 Aar siden skeete lykkelige Forandring udi Regieringen i disse Riger, mynte og uddele en Medaille, paa hvis ene Side sees Hans Kongelige Majestet Kong Friderik den Femtes *Bustum* med Omskrift: *Rarens & Conditior Alter*, og neden under *Bustum*, staaer Aarstallet MDCCLX. Paa den anden Side af Medailen sees Kong Friderik den Tredie i fuld Corpus staaende under en Baldachin, holdende et Roer á 1 antique udi sin venstre Haand, og givende med sin høire Haand en Krands til et Fruentimmer, der forestiller Staden, og knælende præsenterer sig for Hans Kongelige Majestets Fødder, havende, Stadens Vaaben liggende ved sin venstre Side, en Stads-Krone paa Hovedet og modtagende med sin høire Haand den af Hane Majesiet givende Krands. Omskriften er: *Urbis Melioris Origo* og neden under i Afsnittet staaer det Aarstal MDCLX. Denne Medaille veier i Guld 12 Lod og i Sølv 8 Lod.

Til Erindring om den Kongelige Enevolds-Regiering skienkede Kong Friderik den Femte i October Aar 1762 til Stadens Indvaanere en Capital af 4000 Rdlr. hvis aarlige Renter uddeles hvert Aars 16 Oct. til 10 trængende og fattige Mennesker af Stadens Indvaanere til en evigvarende Erindring om

denne store og betydelige Dag. Fundatzen er dateret den 25 Sept. Aar 1761 og besørger Renternes Uddelelse af Magistraten.

Ligeledes er ved Raadstuen et Legatum, givet af Justitsraad og Borgemester Bartholomæus Jensen, stor 500 Slettedaler til fattige Raadstue-Enker, dateret 3 Nov. 1716, samt det af Magistraten dertil giorte Tillæg af dens Løn aarlig, ialt 28 Rdlr. dateret den 31 Jan. 1753.

Ligeledes et Legatum af Oberste Hirschnach til Borger-Enker i Kiøbenhavn, stor af Begyndelsen 1200 Rdlr. men nu voxet til 1700 Rdlr. hvis Renter to gange om Aaret uddeles til 8 fattige Enker ved Stadens Magistrat. See Hofmanns Fundatzer og Gave-Brev. Tom. 10. pag. 381. 385 og 389.

V. Stadshauptmand i Kiøbenhavn siden Souverainiteten, Aar 1660.

1.) **Friderik Thuresen**, var Borger-Capitain, og blev Stads-Oberst i Beleiringens Tid, og i samme Tid indlagde sig stor Ære, efter Souverainiteten blev han confirmeret i samme Charge af Kong Friderik den Tredie, samt bar denne Konges Portrait paa sit Bryst.

2.) **Niels Envoldsen**, Capitain ved Frimands-Compagniet, af Profession en Guldarbejder, var ogsaa Capitain udi Beleiringens Tid og fik en Guldkiede med en Medaille udi, ligesom de øvrige Capitainer til at bære paa Brystet. Ved hans Tiltrædelse udi Chargen blev Navnet forandret til Stadshauptmand, men Embedet blev det samme.

3.) **Johannes Christensen Meller**, Var Brygger, har værret Capitain ved Christians-Havns-Compagnie, blev Stadshauptmand og Borgemester og siden Præsident i Raadstuen.

4.) **Matthias Pedersen Ramshardt**, en Kiøbmand og Capitain i Vester-Compagnie, blev Vice-Stadshauptmand og Raadmand Aar 1711 den 2 Oct. samt succederede omsider Aar 1713. Han døde udi Ildebrands-Tiden ved Proviandgaarden. Og da Borgerskabet dermed var beskieftiget, saa maatte de Militaire af Garnisonen give Commando med Liget, foruden Artilleriet med Kanoner.

5.) **Hans Stuve**, Capitain ved Vester-Compagnie, var Kiøbmand, blev Vice-Stadshauptmand og Raadmand, og tilsidst Stadshauptmand. Han døde i

Stadens store Ildebrands Tid Aar 1728 og blev desformedelst i al Stilhed begravet. Udi hans Tid blev Aar 1726 den 17 May Capitain **Voller** af Nørre-Compagnie bestikket til Vice-Stadshauptmand, men ved Stadshauptmand Stubes dødelige Afgang, avancerede:

6.) **Michael Fieldstedt**, Raadmand, som havde været Capitain ved Christianshavns-Compagnie til Stadshauptmand den 4 Dec. Aar 1729. Han døde Aar 1741 den 3 Jan.

7) **Friderik Fabritius**, Hof-Juveleer og Capitain ved Kiøbmager-Compagnie, blev Stadshauptmand Aar 1741 den 16 Jan.

8.) **Johan Walbohm**, Capitain ved Snarens-Compagnie, succederede som virkelig Stadshauptmand.

9.) **Søren Treeld**, Capitain ved Nørre-Compagnie, blev Vice-Stadshauptmand Aar 1755 den 22 Febr. og succederede Stadshauptmand Walbohm Aar 1759 den 31 Mart. Samme Dag fik den ældste Capitain Gerhard Hermann, Capitain ved Strand-Compagniet, Caracteer af Stadshauptmand. Aar 1772 den 17 Jan. fik Stadshauptmand Treeld et Tillæg af 300 Rdlr. samt Oberstes Rang for sig og alle Eftermænd i Embedet.

10.) **Johan Jørgensen**, Kiøbmand og Cancellieraad, samt Capitain ved Snarens Compagnie, blev Stadshauptmand Aar 1777 den 20 Aug.

§. 26.

Nye-Torv ligger bag Raadhuset eller paa Raadhusets søndre Side. Det kaldes Nye-Torv i Henseende til Gammel-Torv, som er ældre. Dette Nye-Torv er anlagt Aar 1648, hvortil Anledningen var denne: Da nogle Huse, som i fordum Tid vare bygte bag Raadhuset, til Boliger for adskillige Rettens Betientere med andre Slags Folk, blev ved en, ulykkelig Ildsvaade, der opkom hos en Pottemager sammesteds, Aar 1647 ganske ødelagte, saa blev al den Plads, hvor disse afbrændte Huse havde staaet paa, gjort ryddelig til Sikkerhed for Raadhuset og dets Arkiv, og efter den Tid indrettet til et Torv, kaldet Nye-Torv. (See forhen §. 25. pag. 102.) Paa dette Nye-Torv blev Kong Christian den Fierdes Søn, Prinds Christian hyldet i hans Alders syvende Aar, til at være Danmarks og Norges Konge efter Hans Hr. Faders Død,

af Stænderne udi Sielland paa en Plads, dertil opreist og prægtig stafferet, hvilken, efterat Eeden af Stænderne var aflagt, blev given Almuen til Priis. Siden om Eftermiddagen havde Kong Christian den Fierde alle Stænderne til Giest paa Raadhuset, hvilke bleve over al Maade kosteligen tracterede, og om Aftenen, da Maaltid og Dands var holden, afgik paa Gammel-Torv et meget stort Fyrverk. (See *J. L. Wolffs Encom. Dan. pag. 367.*)

Midt paa dette Nye-Torv blev i Kong Friderik den Fierdes Tid opsat et høit opmuret ottekanted Echafout, gemeenlig Skafottet kaldet, eller offentlig Executions-Sted, indsluttet rundt omkring oven til med et Jern-Rekverk eller Brystvern, og Gulvet belagt med Klinker. Ved hvis ene Side stod en Steen-Støtte opreist, paa hvis Overdeel stod Retfærdigheds Billede med et Sverd i den ene og et Riis i den anden Haand. Paa dette Echafout bleve de Maleficantere af Borgerstanden, der havde sat i Slutteriet paa Livet for begangne Mord, henførte og offentligen af Skarpretteren henrettede. Men forommeldte Støtte maatte de omfavne, som mistede deres Hud og bleve pidskede enten for Tyverie eller for Løstgighed. Anledningen til dette Echafouts Opbyggelse var denne: En Russer, navnlig Mikel Pihl med sin Hustrue havde forført adskillige Borgerbørn til Rufferie hos sig, blev for sit rufferske og løstgige Forhold straffet og tillige dømt, at, dersom de tiere bleve overbeviiste om sligt Rufferie og Forførelse til Rufferie, da skulle han, som var bemidlet, baade lade opbygge et ny Kag og være den første, som der skulle pidskes. Han blev atter overbeviist om samme rufferske Forhold og adskilliges Forførelser hos sig til samme ligesom forhen, hvorudover dette Echafout blev af hans egne Penge opbyggt, og han med sin Hustrue vare de allerførste, som her bleve for Løstgighed pidskede og derefter hensatte paa Livstid i Børnehuset. Aftegningen paa dette Echafout sees i *Thuras Hafn. Hod. Tab. XXXVI pag. 173.*)

Efterat dette Echafout havde i mange Aar været den sædvanlige Retterplads inden Stadens Volde og forvoldte Almuens store Opløb paa Nye-Torv ved saadan Leilighed; Saa blev bemeldte Echafout efter Kongelig Befaling af 25 Sept. Aar 1761 nedbrudt i Kong Friderik den Femtes Tid og Torvet giort

ganske ryddeligt og bequemere til sit Brug. Efter dets Nedbrydelse blev dog Kagstrygning forrettet ved en Pæl, men efter Kongelig Rescript af 19 Apr. 1780 skal Kagstrygning nu skee paa Pladsen ved Wartov-Hospital. Paa Nye-Torv sidde Bønder-Koner fra nærliggende Landsbyer, Valbye, Hvidouere etc. med slagtede Gies, Kapuner, Høns, Pularer etc. at sælge. Saa og andre Sælge-Koner med Fødevarer at forhandle. Ligeledes sidde ogsaa her de, som handle med alle Slags gammel Jernkram. Paa den vestre Side af Nye-Torv staaer et stort Trykverk, med fire Pompor, som alle samtlig, under eet ere beklædte med Bræder og maleder. Dette Trykverk kaldes de Fire Jomfruer, og give overflødig Vand til fire Sider, naar de bruges i paakommende Ildsvaade. Dette Nye-Torv er omgivet med store og skønne Bygninger.

§. 27.

Gammel-Torv, beliggende for ved Raadhuset eller paa Raadhusets nordre Side, er efter sit Navn det allerældste Torv i Staden, thi i gamle Documenter og Skiøder af Aar 1446 og Aar 1458 kaldes den Det gamle Market og i nogle andre Documenter af Aar 1475 og Aar 1488 kaldes det Gammel-Torv. Dog maae man merke, at det ikke paa den Tid blev kaldet Gammel-Torv i Ligning med Nye-Torv, thi Nye-Torv var ikke endnu den Tid til, eftersom dets Torveplads var da bebygget med Huse lige til Aar 1647 (Hvorom er meldt i §. 26. pag. 129 .) Men det er altid bleven kaldet Gammel-Torv, fordi det var et ældre Torv end Fiske-Torvet, som nu, omstunder kaldes Amager-Torv. Da Kong Christian den Fierdes Søn, Prinds Christian, var hyldet af Stænderne til at være Konge efter sin Hr. Faders Død, lod Kongen her paa Gammel-Torv afbrænde et meget smukt Fyrverkerie, gjort i adskillige Kreaturers Efterlignelse og mange hundrede Raketter og Svermere, som opfore i Luften. (See Wolffs Encom. Dan. pag. 368.)

Midt paa Gammel-Torv staaer en smuk og kostbar Fontaine eller Vandspring, som er prydet med mangfoldige Zirater af sterk forgyldt Kobber, saa og omgivet med et konstigt og kostbart ottekantet Jern-Gitterverk, i hvilket sees paa nogle Steder Stadens Vaaben forgyldt indfattet. Den paa Middelpunkten

staaende og med Afløbs-Render omgivne Piedestal bærer et i sin Circumference meget stort Kobber-Bækken, hvis Aabninger slippe det Vand, som i adskillige Aarer udspringe af det midt i Bekkenet udi fuld Legems Størrelse staaende Kierligheds- eller Barmhiertigheds-Billede, gjort af Kobber, som holder et Barn ved Haanden, hvilke Billeder ere sterk forgyldte. Paa de kongelige Geburts-Dage og ved andre Solenniteter springer dette Vand med store forgyldte Træe-Kugler bestandig mange Alen høit op i Veiret. Denne Fontaine er af Kong Christian den Fierde oprettet Aar 1609, da en stor Brønd, indvendig beklædt med huggen Steen, blev her anlagt, hvorudi det ferske Vand blev indledsaget. Men Aar 1634 efter Resenii Manuscripts Formeldning blev paa den forrige Brønds Sted anlagt en Fontaine og blev der i Juni Maaned begyndt at mures derpaa. Denne Fontaine, som med en indtagende og henrykkende Forundring og Fornøielse betragtes, giver ud af sine ommeldte Billeder Nat og Dag uden Ophold overflødig Vand fra sig.

Det ommeldte smukke og kunstige Jern-Gitterverk omkring denne Fontaine er bekostet og indrettet af Kong Friderik den Fierde. Uden omkring dette Gitterverk er en forhøiet bred Trottoir, belagt med store Fliser og huggen Steen, hvorpaa Tilskuere kan gaae for med Fornøielse at besee dette Vandspring. Man seer her daglig een af Stadens Vægtere at gaae for at have Opsyn, at ingen skal beskadige Gitterverket eller gjøre Indbrud til Fontainen selv. Uden om dette Trottoir eller brede Fortog staaer Avisstene for at afhindre Torve-Vogne at kiøre for nær hertil. Paa Torve-Dage seer man dette store Torv rundt om at være opfyldt med Torve-Læs. Paa Gammel-Torv falholde Bønderne fra Landet alle Slags Kornvare, Hvede, Rug, Byg, Havre, Byg- og Havre-Gryn, saa og Frugt, Æbler, Pærer, Kirsebær, ligeledes Fedevare, røget og grønsaltet Flesk, Eg, samt levende Fieder-Kreature, Gies, Ænder, Høns, ligeledes slagtede Fiedergies og Tøndebaand. Paa dette Torv holdes af Stadens Politimester altid en Torvemester, som dertil lønnes af Politiekammeret for at have Opsigt med Orden og Skik blant den Mængde af, Torve-Læs.

Gammel-Torv støder til fem Gader, alle Huse og Gaarde, som omgive dette Torv, ere høie, smukke og anseelige Bygninger. Tvende Gange om Aaret, nemlig ved Paaske og Mikkeldags Tider holdes her paa dette Torv Mynstring af Brand-Compagniet med alle Stadens Sprøiter, som blive proberte og efterseete. I paakommende Ildsvaade er Gammel-Torv den i Brand-Forordningen af 9 May Aar 1749 anordnede Allarm-Plads, hvor Borgerne i Nørre- og Snarens-Quarteer skal samles under deres behørige Gevær, tilligemed Capitainer og. Subalterue-Officerer.

§. 28.

Vester-Port, som nu er beliggende lige ud for Enden af Frideriksberggaden, laae i forrige Tider lige ud for Enden af Vestergade; Men blev af Kong Friderik den Tredie Aar 1668 flyttet længere ned, saa at den kom i Linie med da værende St. Klemensstræde, nu med Frideriksberggaden. Tet ved nuværende Vester-Port har i fordem Tid staaet St. Klemens-Kirke, som blev nedbrudt Aar 1530. (See forhen pag. 65.) Forommeldte forrige Vesterport havde for Stadens Beleiring, et Taarn med Spir. Det er ellers at merke, at i forrige Tider havde alle Stadens Porte vel Taarne, men de vare af Facon og Skikkelse, som vore Landsbye-Kirke-Taarne, med høie Gavle og Kamme. Hvilket tydelig kan sees paa de Aftegninger af Kiøbenhavn for Aar 1618. Vester-Port var af ny ganske ombyggt Aar 1583 i Kong Friderik den Andens Tid. Men samme Port blev Aar 1619 ziret med et temmeligt høit Taarn og Spir, saa og med Kong Christian den Fierdes Brystbillede i en overnaturlig Størrelse, udhugget i Steen. Som noget besynderlig Merkværdigt maae endnu anføres, at, endskiønt denne Vester-Port blev i Stadens haarde Beleiring saa ganske ødelagt af de fiendtlige Bomber og Skud, saa blev dog høibemeldte Konges Billede aldrig rørt, eller truffet. Hvorudover Kong Friderik den Tredie, da Beleiringen var ophævet, lod sin Hr. Faders Brystbillede nedtage og til en evig Amindelse lod det opsette paa det Kongelige Kunst- og Raritet-Kammer, hvor det endnu er at see. Eftersom denne Vester-Port var, som nys er meldt, i Stadens haarde Beleiring i de Aar 1658 og 1659, bleven ødelagt, saa og, Taarnet

tillige med Spiret nedskudt, eftersom her skedte det største fiendtlige Anfald og heftigste Storm. Saa lod Kong Friderik den Tredie efter Beleiringen forflytte Vester-Port og lod den ganske ny af Grunden opføre eller ombygge Aar 1668. Denne ny Vester-Ports Hoved-Facade ud imod Marken blev da forøget og beprydet med Krigs-Armatur i huggen Steen. Blant andre Bygnings-Zirater paa denne Port merker man den ingenieuse Indretning, at isteden for de i Bygningskunsten sædvanlige Pillere, ere her anbragte ordenlige Kanon-Piber, hvilke bære Hoved-Gesimsen. Paa disse Kanon-Piber staaer Kong Christian den Fierdes Navn en Chiffre med Krone over. Lige oven over Portalet eller Indkiørselen af den i Volden gehveltede Port sees Kong Friderik den Tredies Navn en Chiffre med Krone over og neden under samme staaer Aarstallet 1668. Allerøverst i Frontispicen staaer Kong Friderik den Fierdes Navn en Chiffre med Krone over, og neden under paa Gesimsen staaer: Anno 1722, i hvilket Aar den er repareret.

Vester-Ports Facade ud mod Marken er 14 1/2 Alen i Bredden. Porten er 6 Alen bred og 7 1/2 Alen høi, men det hele Portal er 13 Alen høit. Udi de Aar 1778 og 1779 er denne Port ud imod Marken, tilligemed Voldene efter nyere Regler i Ingenieur-Kunsten anseeligen forøgede og forbedrede, samt med Pallisader forsynede. Igiennem Vester-Port falder den største, folkrigeste og sterkeste Passage af Reisende, af Torve-Vogne og af Gaaende, fordi denne Port vender ud til den almindelige Landevei igiennem Sielland. Veien fra Vester-Port til den store Allee, som fører til Frideriksbergs-Slot og er en liden Fierdingvei lang, er efter en kongelig Kabinets-Ordre til Magistraten i Februar Aar 1771 bleven ganske ny og jevn aflagt og paa begge Sider besat med Linde-Træer, saa og forsynet med en bred Sidegang for Fodgængere. Efter Forordningen af 2 Jul. 1695 aabnes Vester-Port i Januar Maaned om Morgenen Kl. 7 1/2 og lukkes Kl. 4 om Eftermiddagen. Udi Februar aabnes Kl. 6 1/2, lukkes Kl. 5. Udi Marts aabnes Kl. 5 1/2, lukkes Kl. 6. Udi April aabnes Kl. 4 1/2, lukkes Kl. 7. Udi May aabnes Kl. 4, lukkes Kl. 9. Udi Juni aabnes Kl. 3 1/2, lukkes Kl. 9. Udi Juli aabnes Kl. 3 1/2, lukkes Kl. 9. Udi

August aabnes Kl. 4, lukkes Kl. 8. Udi September aabnes Kl. 4 1/2, lukkes Kl. 7. Udi October aabnes Kl. 5 1/2, lukkes Kl. 6. Udi November aabnes Kl. 6 1/2, lukkes Kl. 5. Udi December aabnes Kl. 7 1/2, lukkes Kl. 4. Den Port-Skilling, som betales af hver igiennem Stadens Porte passerende Bonde-Vogn, item Passage-Penge eller Bompunge, som betales af alle Ind- og Udpasserende om Søndagen og Hellige Dage, samt Fredag Formiddag og om Aftenen, efterat Vagt-Klokken har ringet, bliver af de beskikkede Passage-Betientere indleverede i Stadens Renovations-Kasse. Af disse Port- og Passage-Penge bekostes Stadens Gaders, Torves og publiqve Pladsers, samt Broernes igiennem Stadens Porte, deres Renovation.

Paa Vester-Ports Consumtions-Contoir eller Accise-Boe, som ligger strax uden for Stadens Ravelin og Vester-Ports yderste Fald-Bom ere udi Aaret 1772 blevne cifede følgende Vahre til Indførsel igiennem Vester-Port i Staden, nemlig:

Agerhøns, 924 Par. Aal (røget), 27 Lpd. Dito saltede, 4 1/2 Fierding. Aske, 153 7/8 Tønder. Agurker, (syltede) 78 Glas, Dito grønne 6 9/32 Tdr. Anchiovis, 3 Dunker. Banke-Byg-Gryn, 2033 1/2 Lispd. Bygmeel, 46 59/64 Tdr. Baandstager, 226800 Stykker. Brød af Hvedemeel, 42. Lpd. Blomkaal, 89 1/2 Stok. Bark, 811 Læs. Brokfugle, 140 Par, Bukkeskind, (raae) 45 Deger. Bekasiner, 92 Par. Blommer, 19 3/4 Tdr. Kommen, 34 Tdr. Kaniner, 2 Stkr. Klid, 3 Tdr. Dyr, af Hiorter og Hinder 747 Dyr. Duer, 376 Par. Dyrehuder, beredte 32 Stkr. Dito, uberedte 54 Stkr. Eg, 52534 1/2 Snees. Ænder, 4979 1/2 Par. Erter, 5364 7/32 Tdr. Edike, 7 7/32 Tdr. Engskier, 2 1/4 Skpd. Erter grønne 5782 Tdr. Frugt, frisk 2708 7/8 Tdr. Dito, tørre 16 3/8 Lpd. Flesk, 31078 Sider. Fleskebørster, 243 Stkr. Foder, (alle Slags Halm) 17039 1/4 Læs. Fier, 1322 3/8 Lpd. Fasaner, 39 Stkr. Fisketunger, 114 Snese. Flyndre, 16800 Stkr. Gies, 24992 Stkr. Gryn, 297 43/48 Tdr. Grise, 2082 Stkr. Grønkaal, 33 1/2 Læs. Giedder (tørre) 22 3/4 Lpd. Grynmeel, 3 9/32 Tdr. Havre, 35688 1/2 Tdr. Harer, 2373 Stykker.

Huder, (beredte) 239 Stkr. Hareskind, 56 15/16 Zimmer. Hampe- og Hørfrøe, 41 Tdr. Høns, 7933 Par. Hvidkaal, 218 Skok. Huder, (raae) 6554 Stkr. Hvedemeel, 718 1/2 Lpd. Humle, (Siellandsk) 16 1/2 Lpd. Honning, 7 10/12 Fierding. Ister, 139 1/2 Fierding. Kiør, 897 Stkr. Kalve, (fede) 3891 Stkr. Kalve, (spæde) 402 Stkr. Kalkonske Høns, 2151 1/2 Par. Kalveskind, (raae) 482 1/8 Deger. Kalveskind, (beredte) 131 Stkr. Kiød, 38724 7/12 Lispd. Kallun, 45 15/90 Tdr. Kyllinger, 11706 Par. Koste, 366 Traver. Kiøkkenfit, 6 1/2 Fierding. Kiød, (saltet) 26 1/2 Tønde. Kul, 17 1/4 Læs. Kramsfugle, 207 Snese. Kirsebær, (friske) 3095 1/2 Fierdinger. Kirsebær, (tørre) 62 Lispd. Lammeskind, (raae) 4487 Deger. Lam, 34906 Stkr. Lammeskind, (beredte) 1179 3/4 Deger. Lax, 24 1/2 Stkr. Lax, (saltede) 4 1/2 Fierdinger. Løg, 7 Tdr. Linzer, 3 3/4 Tdr. Melk, 4432 1/2 Tdr. Maarskind, 107 Stkr. Miød, 12 1/3 Tdr. Nødde, 68 3/4 Tdr. Ost, 2030 1/2 Lispd. Oxetunger, 4121 Stkr. Odderskind, 135 Stkr. Perlegryn, 197 1/4 Lispd. Qvier, 18 Stkr. Ræveskind, 363 Stkr. Rugmeel, 648 3/4 Tdr. Rugbrød, 417 Lispd. Rødde, alle Slags 127 Tdr. Roefrøe, 27 2/3 Tdr. Stude, 3137 Stkr. Sviin, 8781 Stkr. Senop, 33 1/2 Tdr. Sild, (ferske) 253 3/4 Tdr. Snepper, 389 1/2 Par. Sælhund-Skind, 4 1/2 Deger. Tørv, 1516 1/2 Læs. Tyrer, 9 Stkr. Tellelys, 37 2/5 Lispd. Telle, 943 1/8 Fierdinger. Uhrhøns, 31 Stkr. Vox, 862 1/2 Lispd. Vikker, 62 Tdr. Brændeved, 266 Læs. Valdnødde, 14 Tdr. Ørter, 10 Stkr.

§. 29.

Tømmerpladsene, gemenlig de ny Tømmerpladse kaldne, fordi de ere her anlagte Aar 1765, da de forhen værende gamle Tømmerpladse, alle indhegnede med Plankeverk og nummererede, vare beliggende for Enden af Toldbodgaden, langs med Bulverket og Søen i en lige Linie ud til Stadens Toldbod, men bleve nedbrudte og forflyttede derfra efter Kongelig Rescript af 30 May 1755, og vare i nogle Aar anlagte paa Grønland ved Øster-Port, men derefter bleve disse ny Tømmerpladse til Tømmerhandlernes Brug anlagte paa en lang

Grund, der med stor Bekostning i nogle Aar er ud i Søen opfyldt og indpælet mod Kallebostrand strax uden for Vester-Port paa venstre Haand, og efter Kongelig Rescript af 25 Mart. 1765 forflyttede herhid. Disse Tømmerpladse ere nogle og 20 i Tallet og ere tillukte med tvende Porte, hvilke aabnes i Januar og December Maaneder Kl. 7 1/2 om Mørgegen og lukkes Kl. 4 1/2 om Eftermiddagen. I Februar og November aabnes de Kl. 6 1/2 og lukkes Kl. 5 1/2. I Marts og October aabnes de Kl. 5 1/2 og lukkes Kl. 7. Udi April og September aabnes de Kl. 5 og lukkes Kl. 8. Udi May, Juni, Juli og August Maaneder aabnes de Kl. 4 og lukkes Kl. 9 1/2. Til disse Tømmerpladse er Indkiørselen for Stadens Indvaanere fra Kalleboe forbi Blaataarn ved Lange-Broe, men for udenbyes Folk og Bønder-Vogne er en Vei anlagt hen til dem strax uden for Stadens Ravelin. Iblant Tømmerpladsene har Staden en Magazin-Brændeplads, thi efter Kong Christian den Syvendes Befaling Aar 1771 skal Staden holde et Brænde-Magazin, for om Vinteren dermed at moderere Prisen paa Brænde til Soulagement for de Fattige. Saa anskaffes aarlig et Quantum Brændeved af Bøg, El, Fyr, som udsælges Favneviis af Pladsen, men fornemmelig i smaat for 2, 4, 8, 16 sk. udhugges paa to dertil beleilige Steder de Fattige til Nytte og Brug, og udsælges deels i Universitetets Kielder paa Nørregade, deels i Vingaardstræde.

Kilde: Nicolai Jonge Kiøbenhavns Beskrivelse
Kiøbenhavn 1783. Trykt hos Nicolaus Møller, Kongelig Hofbogtrykker.
Side 101 – 137.